

Underlag till styrgrupp för FACT i Malmö

Fredrik Neuman – FINSAM i Malmö

December 2022

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Om FINSAM i Malmö.....	2
Rapportens disposition	2
Uppdraget.....	3
Behov hos patienter	4
Vuxenpsykiatrimottagning emotionell instabilitet och vuxenpsykiatrimottagning bipolär	6
Behov och erfarenheter hos socialpsykiatrisamordnarna	7
Intervjuer på vuxenpsykiatrimottagning Drottninggatan och Fosievägen	8
Kunskap om FACT.....	8
Psykiatrins samarbete med Malmö stad	9
Erfarenheter från FACT i Helsingborg och Lund.....	10

Sammanfattning

FINSAM i Malmö har under 2022 tagit fram ett underlag på uppdrag av styrgruppen för FACT i Malmö. Inför uppstarten av ett FACT-team i Malmö önskade styrgruppen få följande frågor belysta:

- Vad beror det på att vissa patienter har en dålig följsamhet i sin behandling?
- Vad är det som saknas?
- Vad skulle behöva vara annorlunda?
- Vilka patienter skulle vara betjänta av stöd från socialtjänsten?

Frågor ställdes även om vilken kunskap intervjupersonerna hade om FACT och om samarbetet mellan psykiatrin och Malmö stad.

För att utforska dessa frågeställningar intervjuades bland annat patienter och personal på vuxenpsykiatrimottagning emotionell instabilitet och vuxenpsykiatrimottagning bipolär, socialpsykiatrisamordnare på arbetsmarknads- och socialförvaltningen och funktionsstödsförvaltningen samt personal på vuxenpsykiatrimottagning Fosievägen och vuxenpsykiatrimottagningen Drottninggatan. Även chef, samordnare och processtödjare som är involverade i arbetet med FACT i Helsingborg och Lund intervjuades.

Genom intervjuerna framkommer att den psykosociala problematiken hos många patienter tar tid från det egentliga behandlingsarbetet på mottagningarna. Det finns en grupp patienter där man bedömer att det finns en långvarig sårbarhet och där det finns ett behov av mer omfattande och samordnade stödinsatser.

Patienterna som intervjuades var väldigt nöjda med behandlingen (DBT – dialektisk beteendeterapi). De lyfte ett behov av att ha tillgång till snabbt stöd när måendet försämras. Samtliga intervjuade patienter kunde se vinster med de arbetssätt och professioner som vanligtvis finns i ett FACT-team (upsökande arbete, tillgång till peer support och arbetspecialist).

Socialpsykiatrisamordnarna var positiva till att ett nytt FACT-team startar i Malmö, men gjorde inte bedömningen att det nämnvärt skulle påverka deras arbete¹. En stor utmaning och frustration i deras arbete är att många Malmöbor ej vill ha någon kontakt med psykiatrin.

Framträdande i intervjuerna på mottagningarna på Fosievägen och Drottninggatan var bristen på läkare och hur mycket resurser och tid som går åt till att skriva olika medicinska intyg.

Samtliga professionella som intervjuades hade hört talas om FACT, men hur djupgående kunskapen var varierade. Psykiatrins samarbete med Malmö stad beskrevs ha sina utmaningar i svårigheter att hålla sig uppdaterad om Malmö stad organisation och insatser och i kontaktvägar som ej fungerade optimalt.

¹ Sedan tidigare finns ett FACT-team på vuxenpsykiatrimottagning psykos i Malmö

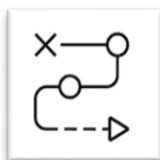
Om FINSAM i Malmö

Samordningsförbundet FINSAM i Malmö arbetar för att uppnå en effektiv resursanvändning mellan Finsams parter (Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Malmö stad och Region Skåne).

FINSAM i Malmös tjänsteutbud:

Vi skapar möjligheter för professionella att träffas i syfte att lösa de utmaningar inom välfärden som Malmöbor möter

Vi tillhandahåller kartläggningar, utredningar och processtöd för våra medlemmar när de samarbetar med syfte att underlätta och uppnå en effektiv resursanvändning

Vi finansierar insatser som syftar till att utveckla samverkan mellan FINSAMs medlemmar och som underlättar för Malmöbor att komma ut i förvärsarbete

Rapportens disposition

Rapporten är indelad i sex delar

1. Beskrivning av utvärderingsuppdraget och redovisning av intervjupersoner
2. Behov hos intervjuade patienter
3. Intervjuer genomförda på två vuxenpsykiatrimottagningar på Ahlmansgatan
4. Behov och erfarenheter hos socialpsykiatrisamordnarna
5. Intervjuer genomförda på vuxenpsykiatrimottagning Drottninggatan och Fosievägen
6. Erfarenheter och insikter från FACT-arbetet i Helsingborg och Lund

Uppdraget

I förberedelserna inför att starta upp ett FACT-team i Malmö önskade styrgruppen för FACT i Malmö att följande frågor blev belysta:

- Vad beror det på att vissa patienter har en dålig följsamhet i sin behandling?
- Vad är det som saknas?
- Vad skulle behöva vara annorlunda?
- Vilka patienter skulle vara betjänta av stöd från socialtjänsten?

Genomförda intervjuer

Funktion	Organisation
Psykolog	Vuxenpsykiatrimottagning emotionell instabilitet
Socialpedagog	Vuxenpsykiatrimottagning emotionell instabilitet
Psykolog	Team behandling och utredning, Ahlmansgatan
Psykolog	Team självskada, Ahlmansgatan
Kurator	Vuxenpsykiatrimottagning bipolär
Tre patienter på vuxenpsykiatrimottagning emotionell instabilitet	
Två socialpsykiatrisamordnare	Arbetsmarknads- och socialförvaltningen
Två socialpsykiatrisamordnare	Funktionsstödsförvaltningen
Psykolog	Vuxenpsykiatrimottagning Drottninggatan
Administratör	Vuxenpsykiatrimottagning Drottninggatan
Teamsamordnare	Vuxenpsykiatrimottagning Drottninggatan
Skötare och DBT-terapeut	Vuxenpsykiatrimottagning Drottninggatan
Sjuksköterska	Vuxenpsykiatrimottagning Drottninggatan
Kurator	Vuxenpsykiatrimottagning Drottninggatan
Läkare	Vuxenpsykiatrimottagning Fosievägen
Kurator	Vuxenpsykiatrimottagning Fosievägen
Sektionschef	Integrerade verksamheter, Malmö stad
Verksamhetschef	Socialpsykiatri, Lunds stad
Processledare	Vuxenpsykiatri i Helsingborg
Samordnare	Helsingborgs stad

Behov hos patienter

Tre patienter som vid intervjutillfället deltog eller hade deltagit i DBT-behandling i Malmö intervjuades.

Man beskrev ett behov av att ha någon att kontakta när måendet försämras. Ett snabbt stöd. Kvällar, nätter och helger är ofta mest besvärliga. Ett sådant stöd bedömdes i många fall kunna förhindra behovet av slutenvård.

Rutiner och en meningsfull sysselsättning är viktigt för att upprätthålla en struktur som stödjer återhämtningen. En patient beskrev det som att allt fallerar utan rutiner. Att ha något att komma ifrån till lyftes som betydelsefullt.

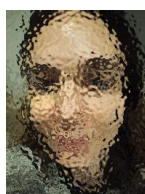
Samtliga såg positivt på att få ta del av ett uppsökande arbete där möjligheten fanns att träffa behandlare utanför mottagningen. Inte nödvändigtvis i hemmet, men på ett café eller via en walk and talk. Man såg även fördelar med att få ta del av peer support och arbetsspecialist.

Uppsökande arbete

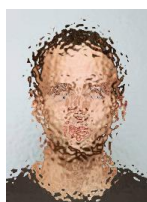
2

”Det är väldigt stelt och jobbigt att komma till ett litet rum och sitta och prata om jobbiga saker i ett litet utrymme. Att kunna träffas någon annanstans än på mottagningen tror jag hjälper jättemycket. Man slappnar av mer när det inte är en sån specifik plats, ett litet rum”

”Jag har alltid haft en rädsla för att bli inlåst.....bältad och bunden. Jag målar lätt upp värsta scenariot även om jag bara ska på ett besök på en avdelning. Bara det att känna lukten på avdelningen”

”Det hade varit jätteskönt med folk som faktiskt kommer till mig. Och att sedan utöka så att du faktiskt kan ringa till någon som kommer när det behövs. Jag kan inte styra när det blir skitjobbigt och svårt. Det är kanonbra att få slippa vara på en mottagning eller avdelning”

² De ”blurrade” bilderna är tagen från en gratissajt för bilder

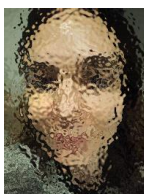
Tillgång till arbetsspecialist och peer support

"För några år sedan var jag borderline deluxe, ett extremfall. Jag var på tvären hela tiden. Arrogant och kunde vara väldigt aggressiv. Men de senaste åren....då hade det kunnat vara något. Det hade varit av intresse"

"Hopp är något man måste ha, har man inte hopp så dör man. Att kunna ge det hoppet – se vad jag gjorde, hur jag mådde – men jag är här nu och jobbar! Det finns någonting där på andra sidan. När man är så djupt nere så letar man efter det där lilla ljuset"

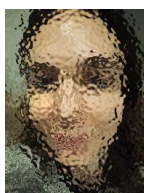

"Det hade varit skönt att ha någon som kunde hjälpa en med sysselsättning och arbete. Jag fick mycket stöd från mottagningen att försöka hitta rätt, men det var inte så lätt, för alla kan inte allt. De är jättebra på att hjälpa till här men de är inte alltid helt insatta. Det är inte riktigt deras jobb"

Snabbt stöd

"När jag mådde som allra sämst så frågade man på Drottninggatan: men vad är det du behöver, vad ska vi göra? Det jag sa som även är ett behov idag – någonstans där man kan vända sig och höra av sig till – direkt – när man mår dåligt. För ofta när tiden är runt tio på kvällen när man ska börja tänka på att gå och lägga sig.....nej då tänker jag på om jag ska ta mitt liv i stället".

"Det är inte alltid man mår dåligt på kontorstid"

Vuxenpsykiatrimottagning emotionell instabilitet och vuxenpsykiatrimottagning bipolär

Den personal som intervjuades på mottagning emotionell instabilitet berättade att behandlingen de erbjöd (DBT) var framgångsrik men att det finns en grupp patienter som är i behov av ett mer omfattande och samordnat stöd.

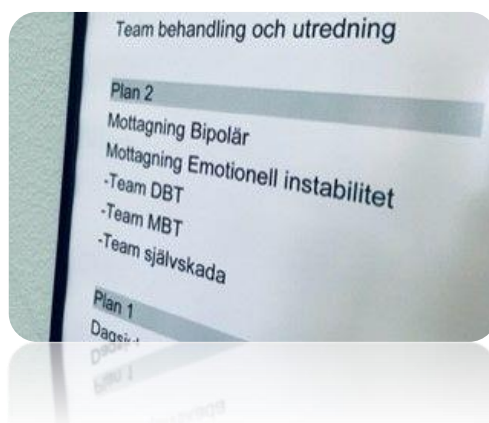
”Vi har en jättebra behandling. Vi ser att personerna tar till sig behandlingen, men har svårt att utföra det i sin vardag. Där tror jag att ett FACT-team kan göra skillnad” (Psykolog)

”En patient jag tänker på har goda kognitiva resurser men där det sociala är så otroligt bristfälligt och där det blir en rundgång. Ekonomin är katastrofal och det blir hinder hela vägen på att komma vidare. Katastrofal social situation, har barn som hen ej har kontakt med, ett förfärligt psykiskt lidande” (Psykolog).

”De behöver hjälp med de sociala frågorna men också med hjälp att upprätthålla en struktur. För vissa så finns det en struktur och kanske en sysselsättning men när personer får ett skov, blir sämre, då är följsamheten dåligt i att göra det man behöver göra för att må bra. Det är där det fallerar. Det eskalerar väldigt snabbt och det är där jag tänker att ett FACT-team skulle kunna gå in och göra en stödinsats så att personen kommer på banan igen” (Psykolog)

En kurator lyfte fram behovet av sociala insatser för målgruppen:

”Det är ofta de psykosociala faktorerna som ställer till det. Det är svårt att följa en plan kring medicinering när det är kaos runtomkring. Har man inte mat och tak över huvudet är det svårt att tillgodogöra sig psykologisk behandling” (Kurator)

Behov och erfarenheter hos socialpsykiatrisamordnarna

Socialpsykiatrisamordnarna verkar ofta i mellanrummet mellan olika organisationers ansvarsområden. Man arbetar samordnande och konsultativt. Både socialpsykiatrisamordnarna på arbetsmarknads- och socialförvaltningen och funktionsstödsförvaltningen såg positivt på att ett FACT-team startade upp i Malmö. Däremot hade man svårt att se hur det skulle påverka deras arbete och målgrupp. Det fanns en tydlig frustration över hur samverkan fungerar för målgruppen de möter. En stor utmaning är de Malmöbor som ej önskar ha någon kontakt med sjukvården.

”Många gånger så föreslås ACT-teamet, men även för ACT så krävs det ett samtycke så att patienten säger: ja, jag vill. Och det samtycket får man ofta inte riktigt till. Lite mer flexibla och mobila arbetssätt behövs”

”De som står utanför systemen, vi måste hitta ett sätt att arbeta med dem”

”Både kommunen och sjukvården är väldigt specialiserade vilket försvårar samarbetet. Vi sprider ut oss över hela staden, det är klart som fasen att det blir svårarbetat för alla som befinner sig i respektive situation. Det är svårt för psykiatrin, det är svårt för oss och det blir ännu svårare för klienten”

”Vuxna med NPF och missbruk med stor social problematik -där har vi ingen mottagare. Vi har inga insatser. Den här gruppen befinner sig i limbo. Ingen som orkar stå kvar. Vi kan hjälpa med första ansökan. Då funkar det. Men behöver socialsekreteraren ha en komplettering vid nästa ansökan då faller allt. Många är inte så bra på att meddela sig. Om vi inte ligger på gentemot psykiatrin så blir det samma sak. Använder vi deras egenremisser så avfärdas dem. Vi har ingen att samarbeta med”

”Många har inte möjlighet att ta sig till vården. Jag tänker på OCD, som vi inte får ut ur hemmen. Även de med allvarliga självska debeteenden. Mycket skam och skuld, ofta kvinnor. De ser inte att det är ett problem som psykiatrin kan hjälpa dem med. Vi saknar jättemycket att psykiatrin arbetar uppsökande. Vi hittar jättemånga personer som mår sjukt dåligt men när vi kontaktar psykiatrin så säger de bara: Hen är inte aktuell här. Då kan vi ha hur många FACT-team som helst, det hjälper inte.”

”Vi pratar om samverkan hela tiden, men den existerar inte. Inte på ett dagligt plan. Det är möjligt att den existerar på någon chefsnivå någonstans, men det hjälper inte Malmöbon”

Socialpsykiatrisamordnarna hade gärna sett att det fanns ett team från vården som arbetade uppsökande och motiverande som samordnarna kunde samarbeta med. De kunde även se ett stort behov av mer dagsjukvård och meningsfull sysselsättning för målgruppen.

Intervjuer på vuxenpsykiatrimottagning Drottninggatan och Fosievägen

Läkarbrist och tiden som går åt till att skriva olika medicinska intyg lyfts fram som två stora utmaningar. För de som i sin yrkesutövning behöver samarbeta med Malmö stad är det svårt att hålla sig uppdaterad kring hur olika delar av kommunen är organiserade och kontaktvägarna upplevs inte fungera optimalt.

En kurator såg ett behov av ett FACT-team för patienter som ofta blir inlagda inom slutenvården:

”Vi har patienter som ganska mycket är ut och in från slutenvården, där de skrivs ut ganska snabbt. Där är det mindre vårdplatser än någonsin. Jag ser ett jättestort behov av ett FACT-team” (Kurator)

Kunskap om FACT

En majoritet av de intervjuade hade hört talas om FACT men det fanns ofta inte någon mer ingående kunskap om FACT:

”FACT-kunskap? Inte mycket alls. Jag har mest en slags drömvision med rosa skimmer. Vi har ju vissa patienter som...vad f-n gör vi? Hemlösa...det går inte. Det vi KAN göra är akuta insatser, följa med dem till psykakut eller skicka mobila teamet...men inte det här långsiktiga. Att kunna bygga upp en trygghet för patienten”

”Jag vet inte jättemycket om FACT. Jag förstår det som att det ska vara ett mer flexibelt och mer patientnära sätt att arbeta utanför väggarna här”

”Ingen kunskap alls. Jag har förstått det som att det är patienter med missbruksproblematik. Jag vet att DBT i Lund har ett FACT-team kopplat till sig”

”Det är väl någon typ av spindeln i nätet. Många har säkert ett jättestort intresse för det men har inget utrymme. Ska man lägga till arbetsuppgifter så måste man bli av med några”

Psykiatrins samarbete med Malmö stad

För många är det en utmaning att hålla sig uppdaterade kring Malmö stads organisering, vem man ska kontakta och vilka stödinsatser som finns:

”Vi är vanliga medborgare men när man arbetat länge så har man lärt sig en del och skaffat kontakter. Men det ingår inte i vårt uppdrag, men vi är så illa tvungna att göra det många gånger” (Psykolog)

”Det man inte vet, vet man ju inte. Men jag tror jag har ganska bra koll. Det finns inget naturligt sammanhang för mig att få den informationen. Hur förväntas vi som jobbar inom psykiatri på reda på saker, gå in och kolla på hemsidor?” (Kurator)

”Det är lite klurigt för det är svårt att få den här överblicken. Det blir lite så varje gång att man får googla sig fram. Jag skulle inte säga att jag fattar exakt hur de olika enheterna arbetar. Det är kluriga system” (Psykolog)

”Det är inte smidigt att ha att göra med kommunen generellt. Inte så lätt att få tag på personer. Organisationerna förändras och byter namn och flyttas. Svårt att hänga med” (Kurator)

Erfarenheter från FACT i Helsingborg och Lund

Intervjuer genomfördes med en processtödjare och en samordnare i Helsingborg samt med en verksamhetschef på socialpsykiatri i Lund. Nedan presenteras i punktform några av insikterna och lärdomarna från arbetet med FACT i Helsingborg och Lund.

Helsingborg

- En bra sysselsättning är väldigt viktig för återhämtningen. I Helsingborg finns "Karpens aktivitetshus" där deltagarna kan få en meningsfull sysselsättning såväl som hjälp och stöd ut i arbete eller studier.
- Önskvärt med boendestödjare som är helt dedikerade till FACT-teamet.
- För att inkluderas i ett FACT-team krävs att man har en kommunal stödinsats. Enbart försörjningsstöd räknas ej som en stödinsats

Lund

- Patienter som har ett boendestöd behåller sig boendestöd när de kommer till FACT-teamet. Två boendestödjare är helt dedikerade till FACT-teamet.
- Boendestödjarna är tillgängliga från 07.00-21.00 sju dagar i veckan. Kvällstid och nattid finns möjlighet för patienterna att ringa nattpersonal på särskilda boenden.
- Man har tagit beslutet att ej samlokalisera och arbeta integrerat då man vill att det ska finnas en tydlig koppling till moderorganisationerna

